

MÖRŠE TEKENS

Colofon

Initiatiefgroep wijkmagazine:
Dick Wouters (voorzitter)
Secretaris (vacant)
Hilde van Dijk (penningmeester)
Redactie:
Frauke Bokker
Wendy Buysse
Hilde van Dijk (opmaak)
Ineke Kester (eindredactie)
Lia van der Laan
Gerard J. Telkamp (eindredactie)
Els Tukker
Dick Wouters (foto's)

Druk: Drukkerij De Bink, Leiden

Morsetekens verschijnt voor het gehele Morsdistrict ten westen van de spoorlijn in een oplage van 4200 exemplaren met een frequentie van 4x per jaar

Correspondentie:

Wijkmagazine 'Morsetekens'
p/a Buurtcentrum Morschwijk
Topaaslaan 19
2332 JC Leiden
www.morsetekens.nl
info@morsetekens.nl

Sluitingsdatum insturen kopij
maandag 21 augustus 2017

Verschijningsdatum volgend nummer:
midden september 2017

Morsetekens digitaal:

Morsetekens is ook digitaal beschikbaar op onze website:
www.morsetekens.nl
Foto voorplaat: Speeltuin Morschkwartier

Er kan nog meer bij

Nog vóór de zomervakantie presenteren wij het juninum-
mer van Morsetekens. Dit keer hebben we veel leesvoer over
personen, de Mensen in de Mors. Dus een onsje minder over
problemen en projecten. Maar ons blad is nu eenmaal in de
eerste plaats voor, door en over de mensen van de Mors, de
wijk- of buurtbewoners. Daar doen we het voor. Het gaat mis-
schien wel over je burens....

We hebben berichten over en van onze opbouwwerker, die
“de wijk neemt” en met welverdiend pensioen gaat. Van zijn
eigen hand een artikel over het karakter van de Mors. Een in-
terview met een bijzondere wijkbewoner. Een mooi verhaal
van een jongere in de wijk over haar jeugd in de Mors. Een
levendige terugblik over mooie samenwerking van ouders
van kleuterschoolleerlingen alweer langer geleden. En niet te
vergeten een bijdrage van een van de nieuwe medewerkers
van Morsetekens, die zich in dit nummer voorstelt.

Ja, u leest het goed. Met onze oproep om extra vrijwilligers in
en om de redactie hebben we gescoord. Vooral via contacten
vanuit ons kraampje op de Aan de Slag-bijeenkomst van dit
jaar slaagden we erin belangstellenden over de brug

te helpen. In alfabetische volgorde van achternaam: Frauke
Bokker als organisator achter de schermen, Wendy Buysse als
algemeen redactioneel medewerker en Els Tukker uit Trans-
vaal, die onder meer gaat kijken wat de mogelijkheden zijn
voor samenwerking met de buurt tussen spoorlijn en Galge-
water. We zijn nog op zoek naar mensen die kunnen helpen
bij de website en de lay-out.

We zullen de komende nummers kijken hoe we de taken en
klusjes verder verdelen. We hebben natuurlijk ook een fantas-
tische bezorgploeg, die altijd extra handjes kan gebruiken.
Maar waarvoor we zeker nog versterking kunnen gebruiken,
zijn mensen die voor een keer wat willen schrijven over zaken
die spelen in de wijk en vooral over wat eraan gedaan wordt
of gedaan kan worden door de gemeente of door de wijkbe-
woners zelf. We zoeken spontane verslaggevers en onderzoe-
kers. Aanmelding en inlichtingen via info@morsetekens.nl

Ten slotte wensen wij de lezers veel leesplezier en een zon-
nige zomer.

Ineke Kester en Gerard J. Telkamp

Schouwen in de Mors

In januari organiseerde de gemeente Leiden in de Holiday Inn een avond “Samen aan de slag”, een nieuwe aanpak voor het onderhoud van de directe leefomgeving van bewoners. Tijdens die bijeenkomst konden bewoners zich bij een van de stands inschrijven voor een wijkschouw.

Wat is een wijkschouw?

Tijdens een wijkschouw loop je met groep bewoners door een deel van de wijk onder begeleiding van een ambte-

naar van de gemeente. Je kijkt samen of straten, stoepen en speelplekken in orde zijn, er voldoende prullenbakken staan, er geen overbodig straatmeubilair is, of de omgeving veilig is, paaltjes niet scheef staan, er geen zwerfvuil is enzovoort. Alles wat los, scheef of kapot of zelfs overbodig is wordt benoemd en gefotografeerd en het is de bedoeling dat de gemeente daar dan iets aan doet.

Een wijkschouw (“blik op de wijk”) helpt dus om in kaart te brengen wat er in de openbare ruimte verbeterd kan worden. In samenspraak met de gemeente kunnen de bewoners ervoor zorgen dat de wijk er tiptop uit ziet. De uitvoering van de verbeterpunten ligt in handen van de gemeente (bijvoorbeeld de afdeling groenvoorziening).

Drie schouwen in de Mors: wat leverde het op?

Drie deelnemers aan drie schouwen – één in de Bockhorst en twee in delen van de Hoge Mors – die al in maart werden gehouden, stuurden Morsetekens op ons verzoek hun verslag. Uiteraard zijn er verschillende verbeterpunten vastgelegd, maar volgens een van de ambtenaren van de gemeente ziet de wijk er eigenlijk wel heel goed uit. Wat de deelnemende bewoners vooral mooi vonden is dat er vaak echt iets wordt gedaan met de meldingen die in de schouw worden vastgelegd. Een paar voorbeelden:

Bockhorst en Hoge Mors

Op het Luchtmansplein bleek er behoefte om een tweetal zigzag geplaatste hekken te plaatsen bij de smalle doorgang tussen Hugo van Woerdenplein en het Luchtmansplein en aan een gele streep om het Luchtmansplein veiliger te maken. In tussen zijn beide verzoeken uitgevoerd, evenals het aanbrengen van een gele streep bij de Bassonstraat (zie foto).

In de Topaaslaan gingen in het totaal 27 paaltjes die geen functie hadden, de grond uit. Niet alleen in de Mors maar in heel Leiden zijn er duizenden – aldus de ambtenaar - paaltjes die geen functie hebben en alleen maar onderhoud vergen.

Dat die paaltjes zelfs hinderlijk kunnen zijn blijkt uit het verhaal van een bewoner die bij het hardlopen over een van de paaltjes was gevallen en zo al snel weer thuis was.

Op allerlei plekken zijn losse of scheef liggende stoeptegels weer vastgelegd., zij het nog niet in de Bockhorst.

Verder bleek de verlichting bij de hoek van de Smaragdlaan en de Diamantlaan onvoldoende, waardoor bewoners zijn onveilig voelden.

Alle in de Bockhorst aanwezige straatnaamborden, lantaarnpalen, verkeersborden en ook de schakelkasten van Liander zijn aan een schoonmaakbeurt toe. Hier wordt momenteel aan gewerkt.

Tot slot merkt een van de deelnemers op dat onderhoud, leefbaarheid en uitstraling van onze wijk niet alleen een zaak van de gemeente maar ook van de wijkbewoners zijn. Sommige wijkbewoners nemen het bijvoorbeeld niet zo nauw met het afvoeren van hun groenafval en dumpen het op gemeenteground achter hun huis met het idee dat de gemeente het groenafval wel afvoert.

Wendy Buysse, met dank aan Sietse de Boer, Tony van der Haar en Ineke Kestervoor hun verslag

N.B. Een gedetailleerd verslag door *Sietse de Boer* van de wijkshouw in de *Bockhorst* is te vinden op de website van *Morsetekens*.

Tony van der Haar: afscheid van opbouwwerker van de Mors

Woensdag 3 mei hadden Hilde van Dijk en Ineke Kester een gesprek met Tony van der Haar. Tony is al 22 jaar opbouwwerker in de Mors, hij heeft er veel meegemaakt én zien veranderen in die tijd. Vanaf juni gaat hij genieten van zijn pensioen. Tony stond aan de wieg van vele initiatieven in de Mors, zo ook aan de geboorte van Morsetekens. In 'Huis van de buurt' Morschwiick gaan wij het gesprek met hem aan.

Tony is geboren in Waddinxveen en is in zijn jeugd verschillende malen verhuisd omdat zijn vader dominee was en soms predikant in een andere gemeente werd. Tony werkte bij Strabo verpakkingen in Den Dolder, toen zijn leidinggevende aangaf: "Jij bent goed met mensen". Hij is toen naar de (christelijke) sociale academie gegaan in Ede, die net geopend was. De jaren '70 waren een gouden tijd voor buurt- en clubhuiswerk. Na twee jaren gewerkt te hebben als leidinggevende in Amstelveen kwam hij in 1981 in Leiden terecht bij buurthuis Vogelvlucht, een van de toen vijf (!) buurthuizen in Zuid-West. Als buurtwerker: "Met de poten in de klei", aldus Tony, dat is waar hij het liefste is, tussen de mensen. En hij ging in Leiden wonen. Zijn drie dochters zijn hier ook geboren. In januari 1995 ging hij over naar de Mors, als opbouwwerker. Toen Tony in Leiden ging werken, was het buurt- en clubhuisleven bruisend. Leiden was een armlastige artikel 5-gemeente, stond onder streng toezicht van het rijk, maar de stad had veel

buurt- en clubhuiswerk. Er gebeurde veel: kinderwerk, tienerwerk, creatieve activiteiten, vrouwenwerk, alleenstaanden-soos en Leger des Heils. Er waren in die tijd wel vijf beroepskrachten in Zuid-West. Jongeren waren de baas, en zo stond ook Tony achter de bar. Zijn taak of missie was toch vooral om verbinding te zoeken tussen mensen, gesprekken aangaan, compromissen sluiten. Dat heeft hij van zijn moeder, zegt hij. Zijn houding werd gewaardeerd. Eén keer, zo kan hij zich nog goed herinneren, is hij op de schouders genomen, tijdens een uitje met de ouderen-soos op de Posbank bij Arnhem.

"Als opbouwwerker bouw je van onderaf op". De kern van het opbouwwerk is, aldus Tony: "dat je in dienst bent van de mensen in de wijk. Als het niet lukt iets op te zetten, dan leeft het niet. De buurt, dat zijn namelijk de mensen zelf. Als mensen daar wat voor doen, dan verandert het al in hun kop". Ofwel, verander de wereld, begin bij jezelf.

De Mors is veranderd in zijn tijd hier. Sommige bedrijven zijn verdwenen, zoals in de Hoge Mors Schulpden Schuim en de Kwekerij. Er zijn wel woningen bijgekomen. In de flats woonden aanvankelijk veel ambtenaren, zij trokken later naar eengezinswoningen. De wijk heeft meer kleur gekregen. Lastig was het om al die verschillende groepen te mixen in het buurthuis.

In al die jaren heeft er vooral kaalslag plaatsgevonden bij het buurtwerk. Toen hij naar de Mors ging, wist Tony al dat het buurtwerk van toen zou gaan verdwijnen. Al de normale oude activiteiten zijn verdwenen. Klaverjassen, bloembinden, creatieve activiteiten zijn er niet meer. In het buurthuis resteert nog een beheerder, zelfs de betaalde gastheer en -vrouw zijn wegbezuinigd.

“De wijk, dat zijn de mensen zelf”

De visie op de wijk vanuit de tegenwoordig heersende participatiegedachte is dat wijkbewoners elkaar zelf moeten helpen. Als ze dat niet lukt, dan is er wel het sociale wijkteam, dat naar mensen toe kan gaan. Collega Karin Witteman van Libertas werkt een aantal uren in de wijk en voor het sociale wijkteam. Daarnaast is er een opvolgster voor Tony, namelijk Angela de Jong (een geboren Morser!). Zij gaat 20 uur per week werken in de wijk; zij wil op een nieuwe manier gaan netwerken vanuit succesvol gebleken werkwijzen zoals BUUV. Advies van Tony is om het vooral toch vanuit het proces te benaderen dat mensen verbinding aangaan met elkaar. Als jij als wijkbewoner contact maakt met je burens, dan ziet je eigen buurt er al weer heel anders uit! Ook voor Morsetekens vindt Tony het belangrijk dat wijkbewoners zelf aan de slag gaan.

RE/MAX
Lage- en Hoge Mors

- gratis waardebepaling
- uniek marketingplan
- altijd bereikbaar
- no Cure, no Pay

Wessel Lemckert
wijkspecialist
06-28256681

funda

Aankoop - Verkoop - Taxatie
- Hypotheken - BOG - Verhuur

RE/MAX Leiden / Levendaal 73 - 75 / 071 - 5162371

(vervolg van pagina 5)

Het gaat hem er niet om of het nu een wijkblad namens een wijkvereniging is of een “magazine” op eigen kracht, van belang is dat mensen verbindingen met elkaar maken.

Morsetekens zorgt voor verbinding in de buurt. Hoe het ontstaan is? Vanuit een van de projecten, “buurttalent”, een idee om talenten aan te boren, door mét vrijwilligers in de wijk nieuwe activiteiten op touw te zetten. Een aantal mensen had aangegeven een nieuw soort wijkvereniging te willen opzetten maar ook een wijkkrant. Met hen is Tony aan de slag gegaan met de insteek om een wijkvereniging op te richten. Een wijkvereniging kwam er niet, maar een redactie voor het nieuwe initiatief kwam er wel, zodat na veel voorbereidende vergaderingen Morsetekens als wijkmagazine is ontstaan. Tony was ook in Transvaal actief, dat is namelijk officieel ook onderdeel van het Morskwartier volgens de gemeente. Daar lukte het wel om een wijkvereniging op te richten.

Tony ervaart dat de gemeente ook verandert. Zij steekt nu meer energie in het naar de wijk toegaan, zoals via de bijeenkomst Aan de Slag in Holiday Inn in januari en via de wijkscouwen (zie elders dit blad). Al moeten we nog wel afwachten of de afgesproken veranderingen dan ook (snel)

worden doorgevoerd door de gemeenteambtenaren. Ook hier geldt in feite dat de gemeente in dienst is van de mensen. Een gemeente die van bovenaf dingen wil opleggen, dat leidt nergens toe, dat is verspilde energie. Mensen moeten gaan koppelen, elkaar helpen. Hoe krijg je een 'wij'-maatschappij? Door zelf aan de slag te gaan, niet af te wachten.

Tony kijkt terug op zijn werkzame leven met het gevoel dat hij op de juiste tijd op de juiste plek was. Hij voelt zich heel erg thuis in zijn werk. "alles zit tussen je oren, iedereen ziet andere dingen. Het is mooi daar bij te mogen zijn en bij te dragen."

Tot slot vragen we Tony, "Wat ga je doen in de nabije toekomst?" Tony: "De eerste periode helemaal niets, dat is me ook aangeraaden, wel wat contacten ophalen van vroeger." Zijn vrouw Hennie is voorlopig nog even werkzaam. Verder gaat hij vooral genieten van zijn kinderen en kleinkinderen, oppassen onder andere. Zij zijn nu veel meer dan voorheen op nummer 1 zijn komen te staan.

Wij nemen afscheid na dit nog veel uitgebreidere gesprek van een bijzondere man.

Hilde van Dijk en Ineke Kester

In 2017 eropuit?
Body & Beauty helpt u op weg.
De medische pedicure voor al uw voetproblemen.

Body & Beauty
medisch pedicure & schoonheidssalon
Jacob Catslaan 46, Leiden - 071-5761755 - body-and-beauty.nl

Nieuwe vrijwilliger redactie Morsetekens

Beste lezers van dit blad. Ik ben Frauke Bokker en een van de nieuwe gezichten van het wijkmagazine Morsetekens. Ik woon sinds juni 2016 in de Hoge Mors. Samen met mijn vriend heb ik een huis gekocht aan de Smaragdlaan. In mijn vrije tijd tuinier, fotografeer en lees ik graag. Ook ga ik regelmatig naar de sportschool en het tekenen van Zen-tangles vind ik ook heel leuk (zie illustratie). Ik mag mijn droombaan als leerkracht op een basisschool in Den Haag uitoefenen. Toen ik nog in Den Haag woonde, deed ik ook vrijwilligerswerk. Ik ging een keer in de week naar een oudere vrouw om te helpen met boodschappen doen, of om haar rolstoel te duwen of om gewoon even samen te kletsen en haar oude fotoalbums te bekijken.

Vrijwilligerswerk doen vind ik belangrijk. Ik kan iets betekenen voor andere mensen, maar ik krijg zo ook de mogelijkheid mezelf te ontwikkelen. Iets bijdragen aan de maatschappij vind ik belangrijk. Maar de belangrijkste reden is de gezelligheid.

Nu ik in Leiden woon, wil ik ook hier graag een steentje bijdragen. Als vrijwilliger bij iemand thuis komen en te helpen, dat heb ik als erg prettig ervaren. Nu wil ik graag ook een andere kant van vrijwilligerswerk ontdekken: ik zal vooral achter de schermen van Morsetekens bezig zijn.

Frauke Bokker

Zonnepanelen op het dak van wooncomplex Diabijnhof

In april 2017 heeft ons wooncomplex Diabijnhof, achter het gezondheidscentrum en het Denksportcentrum bij het Diamantplein, zonnepanelen op het dak gekregen. En daar zijn we erg blij mee, want tien jaar geleden al hebben we er voor het eerst met de woningcorporatie Portaal over gesproken. De zonnepanelen voorzien de galerij- en portiekverlichting nu van groene stroom. Daardoor kunnen de service-kosten een paar euro per maand omlaag. Het grootste deel van de opbrengst gaat echter naar Portaal. Dat is logisch, omdat deze eigenaar van het complex in de zonnepanelen heeft geïnvesteerd.

Ook bij bewolking kan er door de zonnepanelen groene stroom worden opgewekt.

Maar omdat er dan minder licht is (ongeveer 30 procent), zal de productie van groene stroom natuurlijk kleiner zijn. Bijna de helft van het dak is belegd met zonnepanelen. Dus blijft er genoeg ruimte over om hopelijk in de nabije toekomst niet alleen voor de galerij- en portiekverlichting maar ook voor een aantal woningen groene stroom te gaan opwekken. We willen doorgaan met het verduurzamen van het wooncomplex en eraan meewerken dat de gemeente Leiden de klimaatdoelstellingen voor 2020 gaat halen.

Het is ook heel hard nodig, omdat klimaatverandering door uitstoot van broeikasgassen nu al veel slachtoffers eist, onder andere (hongersnood door droogte! Red.) in Afrika. Samen met Portaal en de gemeente (actie "Leiden gaat Goed") willen we proberen nog meer energiebesparende maatregelen voor elkaar te krijgen, zoals vloerisolatie en radiatorfolie in alle woningen.

Bewonerscommissie Diabijnhof

Opgroeien in de Lage Mors

Ik ben als klein meisje opgegroeid in de Lage Mors. Niet dat ik nu veel groter ben, maar dat doet er niet toe. Niet alleen ben ik qua uiterlijk klein gebleven, maar de Mors is ook klein gebleven. Het is hartstikke fijn om hier op te groeien. Er wonen genoeg leeftijdgenootjes en je hebt altijd wel contact in de buurt. Nu kom ik niet zo vaak meer buiten, want op de middelbare school heb je veel huiswerk, maar de Mors blijft voor altijd die zelfde Mors, ook al ben ik niet zo vaak meer buiten te zien. Ik kan mij nog herinneren dat toen ik een klein meisje was, bijna heel de buurt mij kende. Ik was altijd buiten te vinden en een echte dondersteen. Van keihard fietsen op de stoep, schreeuwen door de straten, in bomen klimmen, kastanjes uit de bomen slaan (wat eigenlijk niet mocht en er is weleens bedreigd om de 'buurtpolitie' erbij te halen), belletjes lellen tot brieven maken met rare teksten erop die uiteindelijk in allerlei mensen hun brievenbus terechtkwamen.

Wat mij nu eigenlijk vooral opvalt is dat er niet zoveel is veranderd. Er zijn nog steeds veel kinderen op straat te vinden. Toch heb ik het gevoel dat mijn rol in deze buurt nooit is overgenomen (of ik moet niet goed hebben opgelet), wat ik superleuk vind, want de Mors is een deel van mij en ik ben een deel van de Mors. Iedereen heeft een eigen plek in de buurt en die kan

hoe dan ook nooit door een ander ingenomen worden.

De natuur is ook echt superfijn in deze buurt. Overal is groen te vinden, wat de buurt opvallend en heel erg eigen maakt. Ik ben blij waar ik woon en zou dat voor niks willen ruilen. Veel mensen zijn jaloers dat ik in zo'n buurt als deze woon. De Mors geeft volgens mijn vriendinnen een huiselijk gevoel : "Alsof je echt thuiskomt."

Wat er ook gebeurt, de Mors kan veranderen en is dat zeker ook aan het doen, maar als je hier opgroeit, zal je dat nooit meer vergeten. Het is en blijft een gouden herinnering.

Kim Kamerling

Identiteit van de Mors

Het is een uitdaging om een stukje over de identiteit van de Mors te schrijven. Een uitdaging omdat het nu gaat om een indruk te geven hoe ik als sociaal werker de Mors heb ervaren. Zie het a.u.b. als een start om met elkaar hierover in gesprek/discussie te gaan. De Mors, dat is de naam van wat de gemeente Leiden in het verleden Morskwartier heeft genoemd. Nog ouder was de naam Morschkwartier; die is nog terug te vinden in de naam van de speeltuinvereniging achter de winkels aan de Lage Morsweg. De laatste tien jaar is er sprake van het Morsdistrict, waar ook Transvaal bij is gaan horen. De Mors is qua woord afkomstig van het Oudnederlandse woord moeras. Zelf dacht ik, toen ik in 1995 in de Mors kwam werken, dat mors 'dood' betekende. Dat dus morsdood het volgende betekende: helemaal dood!

Nu ik het toch over de start van mijn werk als buurtwerker heb, ik hoorde vanuit de wijk heel vaak de klacht dat de Mors ingeklemd lag tussen Stevenshof en Leiden-centrum. Dat betekende geen benijdenswaardige positie, dan viel je zodoende tussen wal en schip. Waarom? Omdat naar de Stevenshof en het centrum veel meer aandacht uitging van de gemeente Leiden. En als je minder aandacht krijgt van de gemeente, dan kan je daar best wel een beetje jaloers op worden, vond men.

Samenwerkingsverband

Maar dan denk ik ook terug aan die tijd omdat toen juist in de Mors iets heel goeds gebeurde en zich ontwikkelde: het Samenwerkingsverband Mors/Transvaal. Het georganiseerde bewonerskader, waar ook de woningbouwcorporaties, politie, jongerenwerk, wijkbeheer, ouderenwerk en de bibliotheek, onder vielen, en niet te vergeten het welzijnswerk. Maandelijks vergaderingen brachten het wel en wee op tafel, om er vervolgens zo goed mogelijke afspraken over te maken. Bewonerskader betrof toen ook de georganiseerde eigen-huisbezitters. Voor Leiden toentertijd een unieke Leidse situatie.

In die periode konden we als opbouwwerker meewerken aan de komst van het uitvaartcentrum aan de Gitstraat, achter de Agaatflat, en aan de komst van Rosa Manus, vrouwenopvangcentrum aan de Opaalstraat. Het Samenwerkingsverband zorgde voor het uitbouwen van de Koninginnedagviering bij de Agaatlân tot wijkfeesten bij het buurtcentrum voor heel de wijk. Het werd niet zo druk als het wijkfeest in de Stevenshof, maar dat deed de organisatoren niet; wel viel dit de wijkbewoners op. Bleef de Stevenshof van de Mors winnen?

Identiteit als optelsom

De identiteit van een wijk is afhankelijk van hoe actief je er bent. Als je iets in de Mors doet, dan gaat de Mors voor je leven. Eigenlijk bestaat de identiteit van een wijk niet, laat staan die van de Mors, want de identiteit van de Mors is een optelsom van alle meningen die de bewoners hebben over hun wijk. Daar 'rolt' dan een algemene opvatting over de Mors uit. En die is altijd veelkleurig. Zelf omschrijf ik de Mors als: een echte doorsneewijk van Leiden, ongeveer evenveel huur- als koopwoningen, allemaal verschillende buurten, en ook twee hele aparte: Koppelstein en Bockhorst. De bewoners van deze buurten voelen zich zelfs niet altijd een Morsbewoner! Wat veel mensen altijd jammer vinden, is dat de dr. Lelylaan de Hoge en de Lage Mors zo in twee delen deelt. De Lage Mors met de scholen en de Hoge Mors met een winkelcentrum.

Hoe heeft de Mors in de 22,5 jaar dat ik er werkte, zich ontwikkeld? Ik vind goed, maar helaas niet op alle fronten. Moeilijk bleek, en dat is misschien ook wel ondoenlijk, om allochtoon en autochtoon bijeen te brengen, om de kloof tussen mensen van uiteenlopende achtergronden te overbruggen of te dichten. Ik spreek al jaren niet meer over integratie, maar over acceptatie! Misschien is dit een goede afsluiting: als je jezelf accepteert

dan accepteer je de ander makkelijker! De Mors is voor mij een werkwijk geweest. Een plek waar ik veel bewoners heb leren kennen en waarderen, dus accepteren. De Mors is voor mij een steeds uitdagender wijk geworden, omdat meer bewoners de Mors ontdekken als hun eigen wijk en die een warm hart toedragen. Daar wordt jouw wijk leefbaarder door. Denk alleen maar even aan de bewonersgroep Morspanel, de redactie van het wijkorgaan, de moestuin Morslevend en de realisering van het Morspark. De Mors staat echt op de kaart bij de gemeente en de wijkbewoners.

Tony van der Haar, sociaal werker wijk bij Libertas Leiden

herdenking op 4 mei Haagse Schouw, foto Frauke Bokker

Als de dag van gisteren : een schoolfeest in de Mors

Bijna een halve eeuw geleden waren er ook al wijkbewoners die aan de slag gingen en dat werd toen ook al door de gemeente beloond. Wijkbewoner G. Volbeda Sr vertelt:

"Ik herinner mij een schoolfeest in 1970, het kan ook 1971 zijn geweest. Mijn kinderen Godert en Anne-Mieke zaten in de Damlaan op de gemeentelijke kleuterschool naast de openbare Jan Ligthartschool [nu de Morskring]. (Mijn zoon Tjeerd was nog te jong). De meeste kleuters van onze galerijflat zaten op die school. Zo was er het klasgenootje Steven Koelewijn, met zijn moeder Neeltje Koelewijn-Mooten. Ze hadden een hond Boris, die echt "mama" kon roepen. Een paar andere namen: de kinderen van Hilde Ouwerkerk-Jansen, Jantje van Egmond, Jolanda, de dochter van Anneke en Wim van der Pluym, Marjolein, dochter van Cees en Marry Janssen. Wij woonden op de derde etage van de flat aan de Topaaslaan. Onze galerij werd ook de bloemengalerij genoemd, omdat het hek en de gevel versierd waren met bakken bloeiende planten. De school van onze kinderen was een heel leuke school, met juf Anneke Boogaard, die ook hoofd van de kleuterschool was. Er was ook nog een juf Zweistra.

Het was duidelijk dat de speelplaats opgeknapt moest worden en na veel gepraat kwam er geld beschikbaar van de gemeente voor wat speeltoestellen en groen, maar een

en ander moest dan wel door de ouders zelf worden aangebracht. En we moesten zelf bestraten. Nou, dat laatste was niet zo moeilijk met zoveel stratenmakers in de buurt. De levering van de heesters ging ook goed, want iemand had een boomkweker in de familie, dus alles kwam op twee zaterdagen in en op de grond.

Het was bijna het einde van het schooljaar. Dus werd er een feest georganiseerd, een zomerfeest van ongekennde omvang, met muziek. Zo werd er een BBQ gemaakt van stoeptegels en kippengaas. Allerlei lekkernijen werden voorbereid om op de dag genuttigd te worden. De dag was daar, iedereen was in vrolijke kleding en Boris mocht ook komen en er kwam ook een verrassing. Iemand uit de buurt kende de vader van Glenn Helder. Die speelde in het Surinaams orkest Ritmico Especial. Met hun ritme kwamen ze Caribische sfeer brengen.*

Zo werd er nog jaren over dit feest gepraat. En ik was getuige van dit alles."

Godert Volbeda Sr

*Glenn Helder (Leiden 1968) kreeg zijn opleiding bij o.a. UVS en Roodenburg en werd profvoetballer bij o.a. Sparta Rotterdam, Vitesse, Arsenal en Benfica [red.].

Dieren van de Mors:

Er ligt alweer een juffer in het trapportaal ...* Mijn woning is heel geschikt voor luie entomologen (insectenonderzoekers). In de Bockhorst staan diverse van die woningen: een trapportaal naar de voordeur, met veel glas. Insecten vliegen er naar boven, maar weten vervolgens niet hoe de vrije lucht weer te bereiken. Na lang gefladder tegen het glas vallen ze uiteindelijk dood neer. Of ze zijn zo versuft, dat ze zich met een (loep)potje en kartonnetje simpel laten vangen. Ook juffers belanden soms in mijn trapportaal, vooral verse vrouwtjes, die kort tevoren zijn uitgeslopen. Na één of twee jaar als jufferlarve in het water te hebben geleefd, kruipt de larve langs een waterplant omhoog, meestal 's morgens vroeg. Eenmaal boven water vervelt de larve voor de laatste keer, nu tot een gevleugeld, volwassen insect. Dit proces, dat een paar uur duurt, wordt *uitsluipen* genoemd. De volwassen juffer leeft vaak niet langer dan één of twee weken. Pas uitgeslopen vrouwtjes zijn nog niet toe aan paren en ontwijken de hitsige mannetjes door van het water weg te vluchten. En zo kunnen ze in een trapportaal verdwalen.

Alle libellen zijn tijdens hun hele leven roofzuchtige jagers op andere insecten. Juffers vormen de ene orde; de andere orde wordt aangeduid als echte libellen. Juffers zijn te herkennen aan een slank lichaam, aan ogen die ver uit elkaar staan en aan vleugels die in rust boven het lichaam gehouden worden.

Het lantaarntje

Binnen de juffers zijn de waterjuffers de grootste familie, met ook in de Mors diverse soorten. Het lantaarntje is de algemeenste juffer, ook in ons stadsdeel.

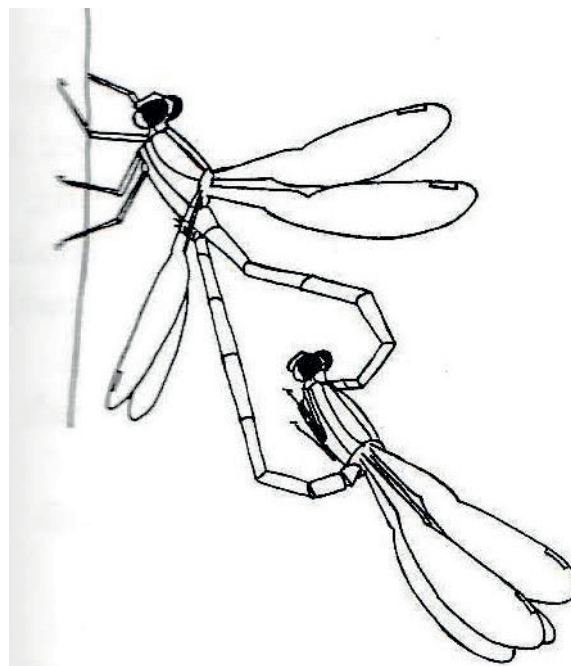
Als kind was ik al geboeid door juffers met hun mooie kleurcombinaties: groen vooraan en blauw op een bandje achteraan, of omgekeerd, of lila met bruin, of allerlei andere combinaties. Dat moesten wel heel veel verschillende soorten zijn. Pas later leerde ik dat het bandje achteraan het lantaarntje is en al die kleurcombinaties voorkomen bij wat slechts één soort is: het lantaarntje. En dat vrouwtjes meer kleurcombinaties kennen dan mannetjes, die meestal alleen groen en blauw hebben. En dat pas uitgeslopen vrouwtjes weer andere kleuren kunnen hebben dan oudere. Ter aanvulling, een juffer is alleen een lantaarntje als het lantaarntje niet helemaal achteraan zit, maar twee segmenten daarvóór. De andere segmenten ervoor en erachter zijn aan de bovenkant zwart. Anders heb je te maken met een paar andere soorten.

Het gaat goed met de libellen, juist ook in de stad. Voornamelijk door de verbeterde waterkwaliteit. En door de opwarming komen er bij ons zuidelijke soorten bij of nemen sterk toe. Maar het lantaarntje was altijd al algemeen, vooral in veen- en kleigebieden. Ze vliegen van eind april tot begin oktober. Soms vliegt er een tweede generatie; de larven leven dan minder dan een half jaar. En wat gebeurt er met juffers die níét omkomen in het trapportaal? Na een paar dagen keert het vrouwtje terug naar

het water om er eieren in te leggen. Maar eerst paart ze op een oeverplant urenlang met het mannetje. Met onze menselijke blik lijkt zo'n parend koppeltje op een hartje!

tekst en foto Gerard van der Klugt Tekening Frank Bos

*Naar Drs. P

Wonen in de Mors: Jan van den Ende

Op een januarimiddag bellen we aan bij de aanleunwoning van Jan van den Ende in de Robijnhof. Twee poezen verwelkomen ons: Merah en Poetih (Rood & Wit, kleuren van de Indonésische vlag). En natuurlijk is er Jan zelf, gekleed in een zwartwit T-shirt met de woorden Are You Dead Yet en met forse oorbellen. Type ruwe bolster, blanke pit. Zelf bespeelt hij geen instrument, maar zijn volwassen zoon Casper (hij heeft ook nog een dochter Femke) speelt wel in een bandje. Ja, Jan is een groot liefhebber van hard rock en heavy metal, gaat graag naar speciale cafés voor liefhebbers, zoals het Leidse Lazarus. Maar hij heeft geen motor, Jan doet alles op de fiets, zoals de 50 minuten naar zijn werk bij ESA/ESTEC in Noordwijk, waar hij werkt als beveiliging. Dit soort werk is behoorlijk onregelmatig. Vanwege zijn leeftijd heeft hij sinds vorige maand geen nachtdiensten meer.

Jan is ruim een jaar geleden in de tweekamerwoning komen wonen, toen hij op korte termijn woonruimte zocht, liefst in de buurt waar hij al jarenlang woonde. Hij heeft zijn eigen vader Sjaak van den Ende (85) als buurman. Die woont daar al zo'n vijf jaar. Jan is dus ook een ideale mantelzorger.

Jan van den Ende heeft naast zijn werkzaam leven een aantal verrassend verschillende hobby's. Zo valt meteen op, als je in de woonkamer om je heen kijkt, dat er allerlei papieren modellen en papieren kunstwerkjes staan of hangen.

De zestigjarige Jan werd als oudste van drie jongens geboren in de Zeeheldenbuurt in de Waardstraat, in de schaduw van de Meelfabriek De Sleutels. Zijn vader was postbode met veel liefhebberijen, zoals (nog steeds) postzegels en Leidse geschiedenis. Ook was en is zijn vitale vader vrijwilliger voor de protestantse Marekerk en geeft hij zelfgeschreven "gedichtjes" uit ten bate van de kerk (derde druk 2011). Opa van den Ende, groenteboer, was net als Jan al bedreven in papier vouwen. Hij kon bijvoorbeeld een kattenkop van papier maken. Na de MAVO deed Jan de analistenopleiding in de Oosterkerkstraat (MBO) en vervolgens de opleiding voor chemisch analist (HBO). Hij kwam terecht bij de firma Fasson voor zelfklevende etiketten in Hazerswoude. Na een reorganisatie bij dit bedrijf

koos Jan een andere koers. Hij ging werken in de beveiligingssector en werkte jarenlang in een leidinggevende positie in het Haagse Gemeentemuseum. Daar raakte hij gebiologeerd door de vele werken van de graficus M.C. Escher. Die inspireerden hem bij zijn hobby origami (Japans vouwwerk).

Voordat Jan een taak kreeg bij de Europese ruimtevaartorganisatie ESO/ESTEC in Noordwijk, had hij in Den Haag ook nog een baan op het hoofdkantoor van de Organisatie voor het Verbieden van Chemische Wapens (OPCW). Als beveiligers kom je nu eenmaal vaak bij interessante instellingen te werken.....

Terug naar Jans vrijetijdsactiviteiten. Jan geeft zo nu en dan workshops origami, doosjes en versieringen vouwen, ook in buurthuis Morschwijk en voor Radius. In de mappen en ordeners in zijn boekenkast zijn talloze gevouwen voorbeelden te vinden van papieren nijlpaarden, haaien, kerstballen enzovoorts. Sommige heeft hij in allerlei boeken gevonden, andere zelf bedacht. In het verlengde van de vouwkunst liggen de papieren driedimensionale puzzels à la de bekende Rubik-kubus. Jan heeft ook een paar honderd papieren en metalen puzzels en Rubik-cubes in huis. Als je op zijn verjaardag komt, word je meteen aan het werk gezet.

Ook geeft hij, iets heel anders, conditietraining aan een groep vrouwen van 55-plus bij Radius. Vroeger was hij vaak invaller

op de sportschool van Ramdas in Zuidwest. Heel veel informatie en afbeeldingen van Jans producten zijn te vinden op zijn website www.janvandenende.nl en op zijn FaceBook- en twitteradressen. Kortom, een veelzijdige bewoner van de Hoge Mors.

Gerard J. Telkamp

Morspark komt van de grond

Al vaker heeft u in Morsetekens kunnen lezen over het Morslint, het project waarin een groep bewoners en wijkorganisaties samenwerkt aan verbetering van de openbare ruimte en aan de samenhang in de Hoge Mors. Na jaren van inzet wordt hun plan nu werkelijkheid: het Morspark wordt aangelegd.

Tussen de Opaalstraat en de Topaaslaan ligt een groene plek. Er wordt gespeeld, gewandeld met honden, maar een park kun je het eigenlijk niet noemen. Daar komt nu verandering in. Het park wordt toegankelijk gemaakt met nieuwe paden met nieuwe banken. De speel- en sportplekken worden vernieuwd (ook langs het Maansteenpad) en het buurthuis krijgt een nieuw plein. De buurtuin wordt uitgebreid en het JOR [Jongeren Ontmoetingsruimte; red.] krijgt een eigen tuin. Er worden veel bloeiende planten toegevoegd en in de richting van de straten wordt de begroeiing juist uitgedund om het park meer open te maken. Al deze onderdelen zijn samengebracht en uitgewerkt in het plan voor het Morspark om zo een aangenaam, mooi en samenhangend wijkpark te laten ontstaan.

Bij het uitkomen van dit blad wordt er waarschijnlijk al hard gewerkt aan de aanleg. Wellicht bent u ook op 6 juni bij de informatieavond geweest en heeft u de uitvoerders ontmoet. Ook via deze weg willen we de lezers graag op de hoogte brengen van de werkzaamheden en planning.

Ten eerste: alle informatie over het plan, de uitvoering en contactgegevens staat op de website www.morslint.nl

De uitvoering is in handen van de aannemer Bunnik en wordt aangestuurd door de gemeente Leiden. Aannemer en gemeente beseffen heel goed dat het werk aan het park voor overlast kan zorgen voor de omwonenden. Ze hebben daarom een goed plan opgesteld om dit zo goed mogelijk te voorkomen, goed met de buurtbewoners te communiceren over de werkzaamheden en snel in te spelen op eventuele klachten. De aannemer zal met diverse middelen, zoals een nieuwsbrief, borden en een app, de omwonenden van het Morspark op de hoogte houden.

De hele zomer zal worden doorgewerkt aan het park. De aannemer werkt daarbij steeds aan een deel van het park, zodat de rest van het park te gebruiken blijft. Eind september is het werk grotendeels afgerond en zullen we een feestelijke opening houden. Alleen de aanplant van de bomen vindt later plaats, in november, omdat dit voor de bomen een beter moment in het jaar is.

Wij kijken erg uit naar het nieuwe Morspark en we hopen dat iedereen tevreden zal zijn met deze verbetering van de buurt. Voor vragen of opmerkingen kunt u ook altijd bij ons terecht via ons emailadres info@morslint.nl.

Koen Wessels, Hafida Azouagh, Arnout Kruishaar, Tom van Beek en Josse Popma
Namens de Stichting Morslint

Fietsmaatjes nu ook voor bewoners Morsdistrict

Wat is er leuker dan een ochtend, middag of avond met z'n tweeën naast elkaar op een elektrisch ondersteunde duofiets erop uit te gaan. Als echte fietsmaatjes, als vaste gast (die nu door zijn beperking thuis min of meer opgesloten zit) en vrijwilliger, op een leuke en actieve manier dierbare plekjes te bezoeken, de wind door de haren te voelen, de buitenlucht te ruiken, een 'bakje' aan het strand te doen, eens uit de dagelijkse sleur te breken.

Dat kan vanaf april ook in het Morsdistrict. Stichting Fietsmaatjes LeidenLeiderdorp gaat daarvoor zorgen. Vrijwilliger en gast hebben maar liefst acht versnellingen tot hun beschikking en door de trapondersteuning is het motto: meetrappen door de gast mag, maar het hoeft niet. In Leiden-West (de Stevenshof, de Mors en Transvaal) komt één duofiets te staan. De Leiden-West-duofiets wordt gestald bij serviceflat Schouwenhove.

Voor Leiden-West zijn er twee coördinatoren aangewezen. Carla Kramer en Ben Crul bezoeken de gasten die zich aangemeld hebben voor kennismaken en uitleg. Zij gaan zelf ook fietsen als vrijwilliger. Zij koppelen vrijwilligers aan een vaste gast.

Uitgebreide informatie staat op de website www.fietsmaatjesleidenleiderdorp.nl

Vrijwilligers en gasten kunnen zich aanmelden op contact@fietsmaatjesleidenleiderdorp.nl of een briefje sturen naar: Rijndijk 128, 2331 AJ Leiden, uiteraard met naam, adres en telefoonnummer en eventueel het e-mailadres.

Carla Kramer

Rijschool Nico de OUW

De Rijschool in de Mors
waar slagen ook leuk is!

Op vertoon van deze advertentie één rijles gratis

Van Maranatha-kerk en Torteltuिन tot???

Op de hoek van de Damlaan en de Lage Morsweg ligt een door hoge ijzeren hekken omgeven kale grauwe vlakte. Aan de achterkant is een soort stenen podium met trappetjes en een laag achterwandje met graffitischildering met de naam Torteltuिन. Wat was dit en wat wordt het ??? Op deze plaats, niet ver van het voormalige Kruithuis, werd in 1955 de Nederlands-Hervormde Maranatha-kerk gebouwd. Het aantal kerkgangers was toegenomen door de bouw van de woningwetwoningen ten zuiden van de Lage Morsweg op de plaats van het vroegere Woonwagenkamp. De kerk werd grotendeels eigenhandig door de gemeenteleden gebouwd.

Circa 2005 viel het besluit de kerk te slopen en de grond te verkopen. Niet alleen liep het aantal kerkgangers terug, ook konden de door strengere voorschriften van de brandweer noodzakelijke verbouwing niet betalen, zo was het argument. In 2007 werd het gebouw voor 95 % gesloopt. Wat overbleef was de opgaande trap naar het terras voor de vroegere ingang met een laag muurtje. De projectontwikkelaar zou er een appartementencomplex laten bouwen. De economische crisis van 2008 en later stuurde de plannen in de war. Het terrein bleef braakliggen en begon al gauw te verwilderen.

In 2011 namen buurtbewoners en ouders van leerlingen het initiatief om er een spannend belevenisbosje van te maken voor

de opgroeiende jeugd. Je kon er dan kruip-door-sluip-door spelen en verstoppertje. Met inzet van vooral vaders en 1.500 euro subsidie van de gemeente Leiden toverden de vrijwilligers op een aantal zaterdagen de grond om tot openbare natuurspeelplek, de Torteltuinen, bewaakt door een Morsmonster, een houten stelling met fantasiebeest van geknoopte touwen. Als volwassen buurtbewoner heb ik op dit avonturenterrein zelf ook wel eens rondgelopen en gesnoept van de donkerrode bramen.

Helaas ontbrak het bij de Torteltuinen een beetje aan nazorg. In een paar jaar veranderde de groene oase in een oerwoud. Er deden geruchten de ronde over een rattenplaag en afsteken van illegaal vuurwerk. Bij de jaarwisseling 2015-16 kwam een lelijk hoog ijzeren hek langs de jungle. Een paar maanden geleden werd alles kaal gemaakt en geëgaliseerd. Het wachten is nu op de aanvraag van een bouwvergunning door de projectontwikkelaar. Dus buurtgenoten let op. Lees de gemeenteberichten en let op de brievenbus. Een wolkenkrabber op die plek lijkt me niet passen.

Gerard J. Telkamp

Echt iets lekkers!

Raaphorst
BROOD & BANKETBAKKERIJ

Tesselschodestraat 20
2332 BJ Leiden
T/F (071) 576 12 74

Lage Morsweg 22
Leiden

Maxime's
hairpalace

bij het afscheid van Tony van der Haar

*Onze Tony van der Haar
Ja, zeg het maar
Is voor verbinden, verbinden
En samen oplossingen vinden*

*Magazine "Morsetekens" is zo ontstaan
Met veel vallen en opstaan
Over al het nieuws uit de wijk
En over activiteiten in de praktijk*

*Zo bracht Tony van der Haar
ons groepje bij elkaar
een wijkblad moest er komen
zoals in zijn dromen*

*Nu geven we Tony van der Haar
een hele grote schaar
Knip alle verbinding met ons maar door
We blijven lachen van oor tot oor
Het ga je goed, bedankt voor alle jaren
We zullen mooie herinneringen bewaren.*

Redactie Morsetekens
(gedicht: Lia van der Laan
foto: Dick Wouters)

PUZZEL

WOORDPUZZEL

VUILNIS ?..	DOEK
RODE .?..	RAAP
APPEL ?...	TUIN
GEVULDE ..?	HAPPEN
ENGELSE .?..	VETER
KATTEN ..?	FIETS
EIKEN ..?	MUZIEK
KOE ?...	REEP
ROL ...?	LIFT

VUL IN DE VAKJES EEN WOORD IN, ZODAT HET MET HET 1STE WOORD EEN NIEUW WOORD VORMT,
EN MET HET 3DE WOORD EEN ANDER WOORD VORMT.
ZET ALLE LETTERS IN DE VRAAGTEKENS NAAST ELKAAR EN U HEEFT DE OPLOSSING.

Deze puzzel is gemaakt door Lia van der Laan.

Stuur uw oplossing vóór 15 juli met naam en adres naar info@morsetekens.nl . Onder de goede inzenders wordt een CD-bon van 15 euro verloot.

PROFILE *Van Polanen* DE FIETSSPECIALIST

...daar mag je **méér** van verwachten!

Op vertoon van deze advertentie,

15% KORTING

op alle voorraad modellen van
Trek, Sparta en RIH

Ook voor al uw reparaties

Profile van Polanen | Morsweg 174 | 2332 ES Leiden
071 531 34 98 | www.profilepolanen.nl